

Datum
2025-10-01
ESV dnr
2025-02022-2
Handläggare
Martin Nilsson-Öst

Ert datum
2025-09-05
Er beteckning
Fi2025/01687

Finansdepartementet

Ekonomistyrningsverkets remissvar till promemorian Tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel

Ekonomistyrningsverket (ESV) avstyrker förslaget om tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel.

ESV har generellt sett inga synpunkter på förslag om att införa stödåtgärder eller skattesänkningar. Riktade tillfälliga stöd kan vara motiverade om de avser att parera temporära utbuds-/efterfrågechocker eller stimulera ekonomin vid en utdragen lågkonjunktur. Men en sänkning av mervärdesskatten anser ESV inte är kostnadseffektiv utan att det till exempel hade varit effektivare med en stödåtgärd riktad mot en särskild grupp. En tillfällig sänkning av mervärdesskatten på livsmedel skulle också på ett betydande sätt minska skattesystemets effektivitet då normalskattesatsen frångås i än större utsträckning än i dagsläget.

Anledningen till att ESV anser att förslaget inte är kostnadseffektivt är att det inte är säkert att skattesänkningen får fullt genomslag i livsmedelspriserna, att åtgärden riktas mot alla, även köpstarka hushåll vars konsumtion sannolikt inte påverkas i så stor utsträckning av åtgärden och att konjunkturstimulansen kommer för sent och riskerar att pågå då konjunkturen redan har återhämtat sig samt att tillfälliga skattesänkningar har en tendens att bli permanenta.

Tidigare studier visar att det inte är självklart, vilket påpekas i promemorian, att skattesänkningen får fullt genomslag i konsumentpriserna. För att säkerställa ett högt genomslag pekar promemorian på att en viktig del av förslaget är att prisgenomslaget följs upp för att säkerställa att skattesänkningen kommer hushållen till del i form av lägre livsmedelspriser. Det kan dock vara svårt att isolera effekterna av skattesänkningen på livsmedelspriserna och andra prisförändringar och det kan ta tid innan en sådan analys kan fastställas. Därför efterfrågar ESV en ökad tydlighet i hur en sådan uppföljning ska genomföras och vad den kan utmynna i. Studier visar att prisgenomslaget beror på marknadskoncentration. Eftersom marknaden i Sverige är koncentrerad är risken att prisgenomslaget av förslaget blir tydligt lägre än 100 procent.

ESV bedömer att konjunkturen har återhämtat sig i slutet av perioden och att stimulansen därmed kommer för sent. Det är alltså oklart om behovet av stabiliseringspolitik kommer att kvarstå under den period som den tillfälliga skattesänkningen ska gälla varför stimulansen riskerar att förstärka konjunkturcykeln istället för att jämna ut den. Utöver att åtgärden inte är kostnadseffektiv har tillfälliga skattesänkningar också en tendens att blir permanenta, eller mer långlivade än vad som först var planerat. Ett närtida exempel på detta är den förstärkta indexeringen av bränsleskatterna som varit pausad sedan juli 2019 (införd 2016).

Vidare är det ESVs uppfattning att skattesystemets syfte är att finansiera den svenska välfärden. ESV ser det som olyckligt att skattesystemet på senare tid vid ett flertal tillfällen istället har använts för att kompensera hushåll (och företag) mot stigande priser. Regeringen har på detta sätt motiverat tillfälligt sänkta drivmedelsskatter, utbetalning av flaskhalsintäkter och nu tillfälligt sänkt moms på livsmedel. ESV anser att det finns en risk för att ny praxis på området börjar etableras där tillfälliga skattesänkningar ska motverka rörelser av marknadspriserna och att regeringen på detta vis skapar förväntningar om att så ska fortsätta att ske. För en långsiktigt välfungerande marknadsekonomi är det viktigt att marknadsprissättningen fungerar, utan reglering av staten.

ESV anser att regeringens bedömning av de statiska offentligfinansiella effekt är rimliga. Men det är högst oklart vad de slutliga effekterna blir när man tar hänsyn till hur genomslaget på priserna blir och eventuella beteendeförändringar. ESV har inga anmärkningar på promemorians bedömning av de administrativa kostnaderna.

Slutligen hade det varit önskvärt med en längre remisstid för förslaget samt att remissperioden hade avslutats i god tid inför budgetpropositionen för 2026.

I detta ärende har generaldirektör Clas Olsson beslutat. Utredare Martin Nilsson-Öst har varit föredragande. I beredningen har också överdirektör Bob Pernodd och enhetschef Helena Kaplan deltagit.

Datum: 2025-10-01

.....
Beslutande
Clas Olsson
Namnförtydligande

.....
Föredragande
Martin Nilsson-Öst
Namnförtydligande

Denna handling har beslutats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.